

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

OVERIJSSELSCHÉ
STAD-, DIJK- EN MARKEREGTEN.

5

VEREENIGING TOT BEOEFENING
VAN OVERIJSSELSCH REGT EN GESCHIEDENIS.

OVERIJSSELSCH E
STAD-, DIJK- EN MARKEREGTEN.

DERDE DEEL. VIJFDE STUK.

MARKEREGT VAN VERSSEN.

ZWOLLE,
DE ERVEN J. J. TIJL.
1875.

BESCHRIJVING VAN HET HANDSCHRIFT.

Dit markerecht komt voor in den bundel, die in het eerste stuk der Markeregten als Hs. B. beschreven is. Een ander afschrift is tot dus ver niet gevonden.

Verssen behoorde tot de buurschappen, welke in de marke van Dalmsholte gewaard waren.

MARCKENBOECK
VAN DE BUIJSCHAP VAN VERSSEN.

1. De nabeschreven sint de Waertallen van die erven doorgaens in der Buijschap ende Marcke toe Verssen gelegen.

Jtem dat Bouwhuijs Erve voor der Arentshorst gelegen heeft $1\frac{1}{2}$ ware.

Jtem Dortmansvoorde heeft 1 ware ende eene halve driffwaer.

Jtem Smedinck 2 waren.

Jtem ten Passe 1 ware.

Jtem ter Schuer 1 ware.

Jtem ten Sande $1\frac{1}{2}$ ware.

Jtem dat Waterhuijs ofte Regenmate $1\frac{1}{2}$ ware.

Jtem Grootenhuis $1\frac{1}{2}$ ware.

Jtem die hoff te Versen 2 waren.

Jtem Twickels Erue genemet dat Reepengoet 2 waren.

Jtem uijt Twickels Erue is een halve waer genomen ende is int Laer gelecht alsoe heeffet niet meer dan $1\frac{1}{2}$ waren.

Jtem uijt Smedinck is genomen een halue ware ende

js int Erue ter Schuer gelecht, alsoe heeft Smedinck niet meer dan anderhalve ware.

Ende Schuer heeft nu anderhalve waere.

Vrijlinck 1 ware.

Jtem Dit sint die Wilkorige ende Auerdrachten der gemeine Erffgenamen van Verssen.

2. Jnden eersten sullen die Erffgenamen jaerlicx eens bij een comen als die Marcken Richter dat de Beuren wittiget soe sall een Jtelick Meijer sijnen Landtheeren verbaden bij eenen ponde ende wert saecke dat enich van den Beuren dat versumede soe sall de Meijer dat pondt selue gelden ende weert saecke dat die Landtheer ofte jemandt Sijner Volmachtich op den be-noemden dach niet en queme soe sal die Landtheer dat pondt gelden dat sullen die Erffgenaemen soecken aen den Meijer.

3. Ende dan soe salmen alle Jaer twee nije Swaeren setten in elck einde een ende dat sall huiselinge ommegeaen ende wie hier verweijgeringe inne deden die sollen gelden een heeren pondt nochtant solde hie dat ander jaer de eerste wesen.

4. Dese Swaeren zullen wrogen bij Oeren Eede als hier na beschreven staet.

5. Jnden eersten enich Roendt dat jnden Saede gewroeghet wort sall gelden een Quaerte Biers ende voor den Sonnen off nae den Sonnen dubbelt.

6. Ende elck Peerdt een toijte ende bij nachte dubbelt.

7. Ende elck Meijer sall holden x Vercken ende wes hie meer holt sall elck Vercken wesen des Daeghes een half Butken.

8. Ende dese voorss Vercken en sullen voor Sancte

Marten niet op den Esch gaen ongehoet ende tho Sancte Peter daer aff, elck Vercken een placke soo vaecke als sie die Swaeren daer op sien.

9. Ende als die Vercken van den Esch sullen, soe en sullen sie gene Vercken ongecrammet drijven op den Marsch, elck Vercken des Daeghes een Butken.

10. Ende elck Schaep dat op ander Luiden Rogge gewroeget worde een plack.

11. Ende die Inloop van den Gansen in den Saede een vlemsche.

12. Jtem oock soo sullen de gemene Bueren eens ter weecke to Buerbrincke gaen ofte een uijt den huise omme tho hooren wes die Beuren daer verdraeghen bij een peene van eene toijte Biers ende wes se daer averdragen sall de minnestenden meesten volgen.

13. Ende wat daeghe die gemene Bueren met malcanderen dan overcomen dat die Vrede om den Esch ofte om den Marsch dichte sall wesen, sall gemaect wesen bij een peene van twee toijten biers ende wes dan niet gemaeket is, sall alle Daeghe dubbelt wesen, ende daer toe wes Beeste door de gaeten gaen, die ongemaecket sint sall die gene gelden die de gate toehooren.

14. Ende die Swaeren sullen alle weecken eens bij Oeren Eede om den Esch ende om de Marsch gaen om te besien off daer gebreck is, ende dat gebieden te maecken bij der peene voorsz.

15. Ende elck waer sall holden drie vierendeel Schapen ende de Scheper een halff, elck Schaep dat daer aver is sal gelden des daeghes een oude Vlemschen.

Item dis js verandert A^o xvc ende l.

16. Ende Niemandt sall aennemem uijtheemsche Schapen elck Schaep bij een halff punt den voorsz broecke mach die Marcken Richter van stunden aenjn-

winnen met Werltlicken Rechte ofte met Geestelicken Rechten, als hem dat die Swaeren tho kennen gegeven hebbet van dengene die de uijtheemsche schaepen in sijne schotte heeft.

17. Ende elck Beur en sall niet meer Vercoopen dan twee voere Torves ende elck voeder een heeren pont.

18. Jtem soe en sall Niemandt sijn Koeijen in den Essche hoeden soe lange als daer gaste staen elck koe een halff Butken soe vaecke alsse gewroeghet worden.

19. Jtem oock soe en salmen gene Schaepen in den Essche hoeden soe lange als daer Saet in staet, Die Scheper die dat eerst inbreekt sal gelden eene tonne Biers, ende elck Schaep een Butken, ende al die gene die daer nae drijven elck Schaep een Butken.

20. Jtem, Als dese voorsz Elslatingen geschiet js, soe sall Niemandt Besten van Sijne Roggen ackeren Jaeghen bij een oort pundes, uijtgesecht die gene die daer koeijen weijde hebben mogen sie bevreden ofte affjaegen uijtgesecht Schaepe sall men daer voor hoeden bij den broecke voorsz. maer daer en sall Niemandt enige Beesten jaegen uijt den Essche oft uijt den Koewijden met ruten ofte met werven bij Daeghe, ofte bij nachte bij eene peene van eene tonne Biers.

21. Jtem oock sint die Erffgenamen mitten Bueren t'samptlicke avercomen tot allen tijden die Marcken Richter eijsschet die Swoeren bij haeren Eede haer wroegen te doene, sullen sie doen bij der peenen van eenen ponde alsdan soe sullen die Swoeren die genen die daer broeckachtich sint een Stede noemen daer sie van den Marcken Richter scheijden solt, ende weer dat saecke datse des niet doen en wolden, soe mach sie de Marcken Richter vervolgen met Werltlicken Rechten

offte met Geestelicken Rechten om den breucke die sie nae uijtwijsinge der cedulen gedaen hebbet.

22. Jtem, Elck die daer holt haelt uijt Versener Woeste breecket een heeren pont.

23. Jtem, Elck die een Voeder hoeijs haelt uijt der Woesten breecket een olden Sthilt.

24. † Jtem, Welck int Vlier drijft voer Meij ende voor Sanct Michael elck Schaep breecket een Butken.

Jtem, Dit is verandert als men nae bevindt alsoe stiet daer een cruijce voor.

25. Jtem, wel[ck] plaggen meijt in die Sutte eert die gemeine Beuren avergeven die breucke een tonne biers.

26. Jtem, Dese Holtspraecke sall wesen op Sancte Servatius dach.

27. Jtem, die op de Swaeren spreekt als van jngesetten Voorwaarden die breeckt een tonne Biers, als die gemeine Erffgenamen dat jngesettet hebben.

28. Jtem den Marcken Richteren ende die Swaeren den breucke half.

21. Jtem, Der sullen gene Schaepe, Verckene, noch Ganse gaen in den Vlier tusschen Onser Liever Vrouwen dach in den Vasten ende Sancte Marten in den Winter elcken een Stuijver.

30. Jtem, Daer sall Niemandt in dat Vlier gene plaggen meijen soe veere alsset gras stiet bij een heeren pondt elcke Voeder.

31. Noch gene Schaepe in den Knollen te gaen elck Schaep een stuijver.

32. Jtem, wanneer men holtspraecke holt soe sall elck Landtheer der seluen wesen off hie sall daer eene Volmechtigen seinden, ende hie en sall sij-

nen Meijer daer niet seinden bij eene peene van een heeren pondt.

33. Anno xv. ende xviii des Maenendaeghes nae Sacramenti sint avercomen ende verdragen die gemeine Erffgenaemen van Verssen dat elck huijs sall alle Jaer paeten ein Vierendeel Willigen ofte Poperen omme sijn Hoffe, ofte daer men vermoede dat sie best wille hebben to wassen, elck huijs bij eenen heeren ponde, Soe sall elck Landtheer Sijne Meijer betalen dat holt ende anders nicht inden die Meijer des van Sijnen Landtheeren begeerde tho betaelen, Soe sall ende mach die Marcken Richter alle Jaer wanneert best om gelieviet metten geswaernen omme gaen ende besien ofte een Jtelick soedaene Potten voorsz. elckes jaers gepatet heeft, ende waer hie gebreck vindet mach hie Sijne breucke voorsz affmanen.

34. Jtem elck huijs sall des Sommers tweemaal heet voeren oppet Sandt juden Velde elck huijs des smaels twee voer.

35. Ofte men oock daer meer heets op den Sanden voorsz behoevede sall staen tho des Mercken Richters entkennen, oock sullen die Bueren dat Sandt op den Marsch holden ende waeren mit holt ofte anders als dat van noden mach wesen. Worde in Desen Jemandt versuimich vonden die sall gelden een heeren pondt, vnde daertoe wat he versuimet heeft sall hie noch naehalen vnde nabuijrluck maecken.

36. Jtem, Daer en sall Niemandt uijtheemsche Jmen brengen ofte setten jnder Marckte bij verlos der Jmen behaluen de Erffgenaemen moghen oer eijgen Jmen die hem selven toehooren in der Marcken setten.

37. Anno vijftijnhondert ende drie vnde Dertich des Donderdaeges nae Meij, Sint de gemene Erffgenamen.

van Verssen overcomen Dat Niemandt struecke in den Esch houwen sall tho bernen ofte om Sijnen acker tho bevreen elck voer bij twee heeren pondt, Behalven wie tot sijn huis ofte Schaepschot wat bedervet, dat solt hem die Swoerne wijsen.

38. Oock sint de gemene Erffgenamen overkomen op dagh voorsz Dat Niemandt Dannen holt houwen sall dat op den Sande stiet elck struijck een stuijver.

39. Noch sint die Erffgenamen overcomen datmen den Dijck bij Witthaeren ellick sijn anpart nae waertall toeslaen sall Daer hem de Marcken Richter toe sall helpen ende als het geslaegen is sall die Marcken Richter mitten Swoerne daer een broecke op setten ende een Dach overcomen daer tegens een jder het sijne sall rede hebben.

40. Jtem Anno vijftijnhondert ende vijftich den vierden dach Junij sint die gemene Erffgenaemen toe Verssen mitte Bueren eendrachtelick overcomen datmen een hoerne vant Vleer to wijsen sall den Meijer op Dortmansvoorde daer hie Sijne Verckene ende Ganse hoden mach want hie soe niet en woont aen den Marsch gelijk die andere Bueren.

41. Jtem anno Vijftijnhondert ende vijftich sint de gemene Erffgenamen te Verssen eendrachtelick overcomen ende verdraegen den vierden Doch Junij op der holtspreecke datmen op elcke waer holden sall hondert Schaepen ende niet meer ende daer solt die Scheepers Schaepe mede ingereeckent wesen, elck Schaepe dat daer over is sall gelden des Daghes een olden Vlemschen.

42. In den Jaere vijftijnhondert ende LIII op Wonsdach nae Bonifacius sinnen die gemene Erffgenamen van Verssen overcomen ende verdraegen dese puncten hierna bescr.

Jnden eersten willen sie hoere Mercken cedula in eeren holden, ende ofter Jmants die daertegens sich met Rechte opponieren wolde ofte anders dat willen sie gelijckerhandt die Oncosten daerop loopen mogen nae waertall draegen.

43. Jtem, Aengaende het punct inder Marckencedule inholdende dat men op ellicke waer niet meer holden sall, als Vierdehalff Vierendeel Schaepe hebben soe verhooget, datmen op elcke Waer sal holden hondert Schaepe ende wie daer boven holt sal gebroocken hebben nae jnholt der Marckencedule, ende men sall die Schaepe tellen, op Maendach nae Sanct Joannes t' Midzomer naestcomende, Daertoe verordonniert sinnen, Steven van Haerst, Johan Rengers, ende Johan van Diepenhem van wegen die Weduwe van Twickeloe.

44. Jtem, aengaende vanden vrede vant Vlier sinnen sie verdraegen dat de hoere Meijers die van Loessen wederwerck doen sollen, ende willen die van Loessen niet jegens die van Verssen graeven ende schutten sie den van Verssen daer en boven, wie dan eerst geschuttet wert, sall sijne Beeste met Rechte mogen aentasten ende daghe van Rechte begeeren, ende die Erffgenamen verwittigen op den Rechtdach to comen ende wat Oncosten daer op loopen nae Waertall toe betaelen.

45. Jnsgelijcken off die Bueren van Vilsteren ende die van Verssen sich met der heerderschap niet overdraegen konden alsoe dat die Bueren van Verssen eene heerder tot haere eijgen Beesten in Dalmesholt mosten holden ende die van Vilsteren den van Verssen haere Beeste dan schutten soe hoer Marcke onbevredet is, ende dat goet overliepe als de heerder snachtes t'huijs is, Wie alsdan sijn goet geschuttet wort,

salt met Rechte mogen antasten, wes oncosten daerop loopen sullen de Erffgenamen nae Waertall draegen.

46. Aengaende de Cruijkskuijle achter Verssener Esch hebben se Derck Roenberch gebeden den Vruuden van Ommen t'kennen t'geven aengesien die voorsz. Cruijkskuijle mit sande bestaeven is, ende noch daghelicx bestuijft alsoe dat die plaetse uijt der kentenisse kan comen dat de van Verssen begeren datmen daer bij leven ende sterven een paell sette opdat daer geen twist in toecomenden tijden come. Des to Oorkonde hebben wij Erffgenamen dit elck met onse eijgen handen onderteeckent.

Was ondergeteeckent

Johan Rengers ter Arenshorst.

Wolff van Jtterssum.

Egbert Morre van wegen Croesers Erffgen.

Johan van Haersolte van sijn vader wegen.

Johan to Nijenhuijs.

Dender Joffer van Twickeloe.

Wolff van Jtterssum van wegen Johan ten Sande dorch bede ende begeerte Johans voorsz.

47. Anno Duijsent Vijff hondert Sess ende Sestich, Jtem op dach voorsz is bij den Erffgenaemen van Verssen eendrachtelick avercoomen Dat van nu voortaan Niemandts geene peerde jnde Sandthaver sall laeten gaen, soe daer emandts ouer bevonden worde sall verbuert hebben van elcken peert 1 st. br.

48. Jtem, Jnsgelijcken soe enich hoorende Besst daer in bevonden worde sall verbeurt hebben 1 stuijver.

49. Jtem, Jnsgelijcken soe enich Schaep aldaer bevonden worde sall verboert hebben $\frac{1}{2}$ st. brabant.

50. Jtem een Vercken $\frac{1}{2}$ st. brab.

51. Jtem, wie enige van Dese Percelen inde Sandthauer Bevonde, sall sie mogen schutten vnde die profijten halff nemen vnde de ander helfte tot profijt des Marckenrichters.

52. Jtem, oock overcomen op Dach voorgen. Dat elck sall nae sijn Waertall uijtgraeven dat Vlier als dat van oldes gewoontelick is, ende wie des niet doen en will sall die Marckenrichter affnemen $\frac{1}{2}$ goltgl. tot profijt den Erffigenamen ende nochtans Allicke wall graeven.

53. Jtem, noch auercomen Datt Niemandt van den Erffigenaemen noch Buijrluijden sall Jemants vergunnen enigen Torff toe graeven dat uijt der Marke sall gevoert worden dat Jemants Uijtheems hebben sall die sall verboert hebben eenen ggl. halff tot profijt den Aenbrenger, die ander helleft tot profijt den Erffigenaemen.

54. Jtem die toeslaegen inden Woeste sallmen gebruicken nae oldes gewoontelick is ende anders niet.

55. Jtem, oock avercomen, Datt die Meijermans sall seijen alle Jaer op een Waertall $\frac{1}{2}$ Schepell Sandthaveren als bij eene peene van een oort guld: allet tot wederseggen van den Erffigenamen.

Was onder geteekent

Wolff van Jtterssum.

Goerd Rengers.

Berent Schutten van wegen Doctor Kroeser.

Gerrijdt van Laer van wegen sijns Vaders.

Wilhelm van Caelenn.

Luijcken Willems van Weegen ende durch bede Johan ten Sande.

56. Jtem opten xxx Maj anno Duijsent Vijffhön-

dert Soeven ende tSestich binnen die gemeijne Erffgenaemen van Verssen eendrachtelick avercomen Dat die gemeijne Bueren van Verssen sullen gehouden sijn dat Vlier door te graeven eendrechtelick vnde wanneer dat doergegraeven is, sall die Marcken richter dat aen waertall slaen vnde einen jder nae sijn waertall toe die-len vnde dan vorn. [Vlier] alle Jaer schouwen, als wan-neer die Marckenrichter dat met kerckenspraecke ver-witticht, als bij de pene daervan bij een half heeren pondt, half tot profijtz van den Erffgenamen vnde die ander helfte tot profijtz den Marcken Richter.

57. Jtem, Eodem Die, Noch overcoomen, Datmen den olden Dijck ook jaerlix schouwen sall jder waer op een half heeren pondt als wannert den Marcken-richter believeen sall, die broecke als voorsz.

58. (Vergunning aan Everdt van Tongeren op den-zelfden dag verleend, om tot wederopzeggens toe jaar-lijks uit hun veen 10 voer turf te graven.)

Was onderteeckent

Wolff van Jttersum.

Egbert Renghers.

Gerrijdt van Laer van sijnder huijsfrn. Vader.

Mechtelt Mulert

weduwe Renger.

Johan to Nijenhuijs.

Wilhelm van Caelenn.

59. Opten derden Junij anno LXXII Sinnen die ge-meijne Erffgenaemen van Verssen aldaer vergadert ende geconvociert sijnde eenpaerlicken overcomen ende be-slaeten achtervolget te worden dat van nu voortaan die gemeijne huijsluiden soe plaggen meijen willen den Laerer Marsch sollen slaen ende uijtpaelen nae

Waertall ende daer nae een ijder gewaert is, sijn plaggen slach toegeslaegen sall worden ende genieten ende anders niet, ende die eene dén anderen daerenboven geen Jndracht doen, Ende wie der enige Jndracht te doene bevonden worde sall t' ellicker reijse verboert hebben een heeren pundt.

60. Oock is ouercomen, Dat Berent Brincks den gemeinen Erffgenaemen ende Buijren holden sall einen Bullen die hij des Winters seluer voeren sall, hem seluer toekoemen[de^p]

61. Ende is veerder verdraegen ende beslaeten dat die uijtheemsche graeve Biesten die bij den Geswoeren jn dese Marcke geschuttet worden, sollen verboert hebben elck Biest vier stuiver brabantts ende van elcken Schaep 1 stuifer brab: to betaelen.

Was ondergeteeckent

Egbert Renghers.

Wolff van Jtterssum.

Gerrijdt van Laer van wegen sijner
huijsfrn. van (*sic*) Vader.

Mechtelt Mulert weduwe Renger.

Johan to Nijenhuijs.

62. 3 Julij (15)76. Dat gene Meijerluijden etwes van haere waeren ter Torve ofte to holte sullen enigen uijtheemschen uijt dese Marcke geseten Verpachten ofte doen in giener manieren dan dat een jder sijn Waertall seluer holden ende gebruijcken sall tot sijn beste ende schoonste dewijle men durch sodane verpachtinge voele jnconvenienten en misbruijcken bevonden, bij die peene van Vijff golt guldens.

63. Ende alsoe bevonden, dat enige Vijtheemscher inde Torff Veenen van die voorsz. Marcke etlicke Roetallen

van Torff gegraeven hebben, Wie men oock eenighe op die daet bevonden tot grooten schaeden gereurter Marcke, hebben gedachte Erffgenamen gedachten handdadiger daer voor aen to siene gestatueert ende sijn overcomen, Dat sije van jder Roede gegraevenen Torffs verboert sollen hebben Soeven stuijvers brabant tot behoef van gedachten Erffgenamen des hem voor dese reijse gratie geschiet, Ende daer sich hinforder een jder des graevens onthouden sall, ofte de daer op bevonden worde, sal verbuert hebben tot behoef als boven van jder roede soe hie gegraeven $1\frac{1}{2}$ golt gulden.

64. Insgelijcken sollen oock verboert hebben die Uijtheemschen soe enich holt houwen in Verssener Marcke twee Daler.

65. Noch dem ¹⁾ oock bevonden dat de Sandtstuijvinge je langer je meer toeneempt sall elck Meijerman schuldich sijn wanneer ende op watt plaets tot behinderinge van sodaene Sandtstuijvinge die Marckenrichter sulx versocht, toe vueren Sess voeder heijden, ende daer toe elck een halff schepel sandthaeveren, Bij verbuerte van eene tonne biers, die des onwillich ofte sujmich te sijne bevonden wordt.

66. Sinnen oock gedachte Erffgenaemen auercomen, dat wat oncosten de Marckenrichter jn saecken die Marcke aengaende tegens die van Vilsteren ofte andre anstaende saecken uijtlecht dat die sijn E. weder betallt ende gestalt sollen worden op die Waertalle; ellick nae sijn waere, die de Meijeren sollen uijtleggen ende die Landtheeren korten.

67. Anno et Die ut supra Sinnen noch gedachte

---

¹⁾ Lees: „Nachdem”

Erffgenamen auercomen, Dat die Marckenrichter jnder tijt op de holtspraecke bestellen sall eenen ancker wijns op costen der Erffgenamen.

Was onderteeckent

Wolff van Jtterssum.

Dit allent bouen geschr. bekenne Jck Erenst Mulert beholtelick de Dalmesholter saecke.

Gerrijt van Laer.

Gerhardt van Wullen Mrhn. (*sic?*)

Egbert Renghers.

Mechtelt Rengher Wed^r.

Henrick Holt.

68. 6 Julij (15)79. Auercomen dat alle de Meijerluijden schuldich ende gehalten sullen wesen die Sandtstuijvinge ter eerster beste gelegentheijt binnens Jaers dermaten to besticken ende to onderhouden opten Marsch, tot kentenisse ende wijsinge van den Marckenrichter ende eenen gecommiteerden van den Erffgenamen, Dat gedachte Erffgenamen daer aen een goet benoegen sullen hebben oock oere Schaepen ende andere Biesten daer aff ende uijt holden ende waren, bij die pene soe veeren Emant ende hem onwillich weere sall verbueren 4 Daler ende soe veren sie toe samen suijmich weeren sollen sie alsdan weder teruggegeuen ende betalen sollen de penningen de hem op huijden to volleste ende goede gedaen sinnen van dat renthe gelt.

69. Jnsgelijcken sullen sie bij de pene vorsz opten binnen Marsch jnde leeghte bij de Vechte eenen Stouwdijck leggen onder eene roede ende bauen eene halue roede breed, omme dat water to stouwen ende js hiertoe gedeputiert Gerrijt van Laer, ende sollen die gedeputierden

macht t' hebben vorder tot dat gemeene beste daerin te ordinieren.

Was onderteeckent

Egbert Rengers.

Wolff van Jtterssum.

Gerrijt van Laer.

Coenraedt van der Vecht.

Derck Renghers.

Henrick Holt.

Johan tho Nijenhuijs.

Evert van Tongeren van wegen

Willem ten Sande.

70. Hiernaevolgt de marckenscheijdinge tusschen Ommen ende de van Verssen.

Copia.

Wij Frederick bij der genaden Godts Bisschop toe Utrecht maecken kondich allen Luiden, Dat een twist ende schelinge geweest is tusschen Onsser Stadt van Ommen aen die eene zijde ende den Erffgenamen van Verssen aen die ander zijde, Als omme een Marckenscheijt tusschen der Marcke van Ommen ende der Marcke van Verssen welcke Twist ende Schelinge voor Ons beloofd is ende is verpeent in Onsser hant nae uijtwijsinge Onsses Registers als dat daerin geregistriert stiet gelijk hier nae van woorde tot woorde geschreuen stiet, Jnt jaer ons heeren duijsent vier hondert ende achtijne opten wonsdaghe na den heiligen Palmdaghe jst gededinct tusschen der Stadt van Ommen ende den Erffgenamen van Verssen Jnt eerst dat Johan van Keppell Pelgrim van den Ruijtenberghe als van wegen mijns heeren van Utrecht, sollen comen op een benoemdben dagh, den Derck van Keppel voorsz der Stadt ende

den Erffgenamen voorsz let weeten, Vierthijndaghe tho vooren als op dat Marcken scheidt daer sie scheelachtig om sijn, Soe sollen die van Ommen ende die Erffgenamen voorsz ellick hoer drie brenghen opten dach die hem genoempt sall worden die daer in voertijdeu toegesath zijn, met namen van wegen dier van Ommen Lubbert Johanssoon, Henrick Arendtsoon, Derck van Berckmede, ende van wegghen der Erffgenamen van Verssen Hermen van Haersolte, Geerd Swauecken, Hermen Bijck, mit voorwaerden, off enich van desen Neghen persoonen voorsz van wegen eniger zijde daer bij niet comen en cõde om nootsaecke willen soe moghen die eenen anderen in sijn stede die nootsaecken hadde weder setten, Weert saecke datmen dan optem voorsz Daghe den hem genoembt sall worden, niet eens en conden werden des Marckenscheijt, Soe solde mijn Hr van Utrecht daer van eenen Overman wesen als bij Vijff hondert older Schilden daer bij dat verpeent ende belaeft is halff tot mijns heeren behoeff ende halff tot des geens behoeff die dat seggen holt Jn dusdane voirwaerden, sollen die van Ommen hoeren Marsch behalden mit hoeren Schepenen die dan in der tijt Schepen sijn mit hoeren Eeden wanneer de Erffgenamen van Verssen voorsz daer vermaninge op doen, Beholtlick Wolter Stellingh sijns rechts ende aenspraecke daeraen te hebben, Jtem soe sollen de ses van beijden zijden die daertoe gesat sijn tusschen Graeuen ende den Paelen een gescheijdt soecken nae recht nae twee off drie Marcken die daer boven gelegen sijn, Ende dat salmen besoecken mitten gezwooren Landtmeter ende den sall Derck van Keppel voorsz daer bij brengen op cost der Stadt ende der Erffgenamen voorsz Ende weert zaecke dat hier enich verscheel in viele dat sall staen opten

Overman voorsz Alle dingh sonder Argelist Ende hierop soe hebben wij bevolen Dercke van Keppel onssen Amptman van Zallandt dese zaecken voertaen ten einde helpen te brengen, Ende wandt dit belieff ende verpeninge voor Ons aldus geschiet js, Soe hebbe wij des to tuijge Onse zegel aen dessen Brieff doen hangen, Gegeven int Jaer Ons heeren Duijsent Vierhondert ende achtijne opten Wonsdage nae den heijlighen Palmdaghe.

Was gezegelt met een uijthangendt zegel van rooden wasse aen een enkele francijnen stert.

71. Copia.

Jck Derck van Keppel jndertijdt Amptman van Sallandt doe kondich allen Luijden dat jck van bevelinge mijns Gnedigen heeren van Utrecht bevolen hebbe Henrick Baldekenssone den gezworeen Landtmeter in Sallandt mijns Genedighen heeren voorsz, Dat hie comen sall op dat Marckenscheijt tusschen der Marcken van Ommen ende der Marcken van Verssen ende aldaer tusschen den twee Marcken vooschr. dat Marckenscheijt to gaen uijt te baecken ende te cruesculen nae uijtwijsinge dier cedulen diemen hem daer aff leesen sall ende nae wijsinge der Sess Personen die daer to gesath zijn also Scheijde-luijde also met name van weghen der van Ommen Lubbert Johansoen, Henrick Arendtsoen ende Derck van Berckmede ende van wegen den Erfgenamen van Verssen Herman van Haersolte, Geerd Swaueken ende Herman Bick. Ende des to tuijge soe heb jck Derck voorsz mijn zegel aen dessen brieff gehangen, Ende dit geschiede in den jaere Ons heeren Duisent vier hondert ende achthijne op Sancte Crispinus ende Crispinianus dach.

Was gezegelt met een uijthangendt zegell van groenen wassche aen een enkele francijnen stert.

72. Copia.

Wij Frederick van Blankenheim bij der Genaden Godts Bisschop t'Utrecht maecken kont allen Iuiden, Dat voor Ons geweest js een twist ende scheelinghe tusschen Onsser Stadt van Ommen aen die eene zijde, ende den Erffgenamen van Verssen aen die ander zijde als omme dat Marckenscheijdt tusschen der Marcken van Ommen ende der marcken van Verssen waerop onsser Stadt van Ommen om voor Ons vermeten, dat Hendrick Baldekens soon onsser gezworeen Landtmeter dat Marckenscheijdt tusschen den twee voorsz Marcken voorsz alzoë niet uijtgegaen gebaectet ende gekrueskuelte en hadde, als em de ses Scheijdesluede die daertoe ghesath weren gewijst ende bevolen hadden.... Ende want em de Erffgenamen van Verssen voor ons vermeten dat Henrick... dat Marckenscheijdt uijtgegaen gebaectet ende gekrueskuelte hadde gelijk em de Sess Scheijdeslude voorsz dat gewijst ende bevolen hadden, Soe hebben wij doen schrijven voor Ons te comen die Scheijdeslujde mitten gezworeen Landtmeter voorsz omme hoer kunde daervan te zeggen woe dat gescheijdt geschien ende geegaen is van welcker voor ons gecomen sijn Lubbert Johanssoen, Derck van Berckmede, Herman van Haersolte, Geert Swaucken ende Herman Bick mit Henrick Onsen gezworeen Landtmeter voorsz ende want Henrick Arendts Soon niet bij hujs en was alzoë dat hie op die tijt daer niet bij gecomen en konde soe zyn die andere vijff Scheijdeslujde bijeen geegaen ende hebben aldaer voor Ons gesecht dat Sie hoers seggens alleen weren also veer, als de gezworeen Landtmeter dat Marckenscheijdt uijtgegaen, gebaectet ende gekrueskuelte hevet gelijk Sie hem dat gewijst ende bevolen hebben, daer Ons die selue Onse gezworeen

Landtmeter op gesecht hevet dat hie dat Marckenscheijt uijtgegaen gebaeck(t) ende gekrueskuelte heuet gelijk em die Scheijdesluijde voorsz dat gewijst ende bevoelen hadden ende dat hie des anders verminret noch vermeert en hadde, ende want dit aldus voor Ons gescheet is daer wij een Ouerman in der zaecken sijn gelijk dat in Onsse hant verpeent is dit Scheijt te holden bij eenre peenen van vijffhondert olden Schilden Soe sijn wij mitten Scheijdesluijden toegevallen ende willen dat dat gescheijt als dat Onsse Landtmeter uijtgegaen, gebaect ende gekrueskuelte heuet, vast ende stede blijven sall daer die Parthijen aen beijden zijden opgevolght sijn, Ende des to tuijge Soe hebbe wij Onsse zegell aen dessen brieff doen hanghen, Gegeven jnt jaer Ons Heeren Duijsent Vierhondert ende Negentijne opten hilligen Dertijnden Dach.

Was ondergeteeckent
 pro me Gherardus de Wetten
 Secretaris tot Swolle
 Commissaris der Cantten . . .

ende gezegelt met een uijthangendte zegell van rooden wasse aen een dubbelde francijnen stert.

73. Copia.

Wij Schepen ende Raedt der Stadt van Ommen Doen Kundt allen Luijden mijt dessen openen brieve, Dat Wij bij raede consente ende . . . . onser gemeenre meenten des eendrechtelicken eens geworden sindt, dat wij alsullicken Scheijdt als gescheijden is van den Marcken scheijde tusschen der Marcke van Ommen ende tusschen der Marcken van Verssen gonstelick ende liefelick holden willen alzoe als datt tusschen den twee Marcken voorsz uijtgeraedet ende bepaelt is, nae uijtwijsinge der Breue die Onsse genedige heere van

Utrecht ende sijne Amptluijde daer aff gezegelt hebben ende loven dat Scheijdt stede ende vast te holden voor Ons voor Onsse gemene Meente ende voor Onsse Nacomelingen als van Onsser Stadt wegen ende niet verder toe ewighen daghen, Sonder argelist; Jn een tuch der waerheijt Soe hebben wij Schepen ende Raedt voorsz Ons Stadts zegel aen desen brieff gehangen. Gegeuen Jnden Jaere Ons Heeren Duijsent Vier hondert ende twintich op Sancte Servatius dage.

Was gezegelt met een uijthangendt zegell van groenen wasse aen eene dubbelde francijnen stert.

74. Copia.

Wij Borgemeijsteren, Schepenen ende Raedt der Stadt van Swolle doen kondt allen Luijden certificerende metter waerheijt, dat op huijden Dato nabeschreven voor Ons jnden Gerichte gecomen ende erschienen js Johan Willemsz durch rechtens dwanck bij den Erentfesten vromen Johan Rengers ende Wolff van Jttersum alsoe volmechtige der gemene Erffgenamen van Verssen, daertoe gebracht, Ende heeft die voorsz Johan Willemssoen met opgerichten vingeren gestaeffdes Eedes Lijfflijcken aver Godt ende den hillighen sweerende, voor die rechte waerheijt getuijget ende affirmiert, dat hem wittich ende kundich oock waerafftich zij, Dat omtrent viertich jaeren geleden, hie Getuijge gehuedet heeft die Schaepe jnde Buijschap to Verssen, Ende dat aldaer eene krueskule was, gelegen op Wijthaeren, Dewelcke kule opt zelue pas tusschen den van Ommen ende den van Verssen voor een Scheijt gehouden wort; Alsoe muste hem Getuijge Godt helpen ende alle zijn hilligen, Vant men dan schuldich is der waerheijt getuijchenisse tho geven Jnsunderheijt des versocht zijnde Soe hebbe Wij des

to waeren Oorkonde Onser Stadt zecreet zegel beneden op 't spacium van doen drucken, Gegeven Jnt Jaer Ons heeren Vijftijnhondert vijf ende vijftich Opten Sestijnden dach des Maents Januarij.

Was gezegelt met een opgedrukt zegell van groenen wasse door wit papijr.

75. Copia.

Wij Burgermeijsters Schepenen ende Raedt der Stadt Zwolle Doen kundt allen Luijden certificierende metter waerheijt, Dat op huijden Dato naebeschreven voor Ons inden Gerichte gecomen ende erschienen is, Johan then Sande, durch Rechtes dranck, bij den Erentfesten ende Vroemen Johan Rengher ende Wolff van Jtterssum Wolffs Soen alsoe Volmechtige dere gemene Erffgenamen van Verssen daer tho gebracht, Ende heft mit 'opgerichten vingeren rechtes gestaeffdes Eedes, Lijfflicken auer Godt ende den hilligen sweerende, voor die gerechte waerheijt getuijget ende affirmiert, Dat hie wittich ende kundich zij omtrent vijf ende Dertich jaeren geleden, Dat hij Getuijge de Schaepe plach te hoeden, jn de Buerschap tho Verssen, jnden Carspel van Ommen, Ende dat doen ther tijdt aldaer ther plaetsen eene Krueskule was op Wijtharen, die de gemene man voor een Marckenscheijt hielt, Vnde dat die van Verssen soe veren mit oere schaepe plegen tho bedrijven, ongeschuttet van den van Ommen, Alsoe moste hem Getuijge Godt helpen ende alle sijn hilligen. Want men dan schuldich is der waerheijt getuijchenisse to geven, des versocht zijnde, hebben Wij de tho waeren Oorkonde Onser Stadt Secreet zegell doen drucken Gegeven Jnt Jaer Ons Heeren Duijsent Vijffhondert Vijff ende Vijftich op dach Anthonij.

Was gezegelt met een opgedrukt zeghel van groenen wasse door wit papijr.

76. Copia.

Jck Berent van Wezel (nae Doodtlicken affganck van zaligen Herman Mulert) een Bewaerder des Schultampts van Swoll van wegen Roemsse Keijss. Ma^t mijns aldergenedichsten Lieven Heeren, Doen kondt certificierende voor die gerechte waerheit, Dat voor Mij ende Coernoten hier na beschreven daer Jck in eenen apenen gehegeden Gerichte met gespanner banck ende hadde mijnen Gerichtsstoell becedet als Jck met recht solde, gecomen ende erschienen sinnen Wulff van Jtterssum Wolffsz ende Johan Renghers then Arentshorst mede van wegen der anderen Erffgenamen der Buijrschap van Verssen, Ende hadden doen dach van Rechten leggen Willem Derricksz nu ter tijdt wonende jnden Carspel ende Gerichte van Swoll in die Buijrschap to Oldeneel, hen aenspreekende om een kondtschap ende getuijch der waerheit to zeggen wes hem wittich ende noch indachtich is van den Marsch den welcken die Erffgenamen van Verssen hebben liggende auer die Vechte aen die zijdt daer dat hujs ten Laer op steet in wat gestalt sijn zellige Vader den voorsz. Marsch van den gemenen Buijren van Verssen plach tho hueren ende toe gebruijcken dat zelue niet toe verswijgen bij die peene van xxv olde franckrijcksche Schilden den Gerichte daeraen gebroocken t'hebben, niet aensiende vrunde noch maeghen gifte edder gaven, dan die rechte ende Godtlicke waerheit daervan toe zeggen, Stort die gemelte Willem Derricksz oldt wesende tuschen Viertich ende Vijftich jaeren Tuegende met sijn waeren woorden met opgerichten vingeren volstaeffdes Eedes Lijfflick auer Godt ende sijnen hilligen zweerende, Dat hem wittich ende noch indachtich is, Dat sijn zellige vader in die Buijrschap tho Bestman plach to woonen ende dat sijns Vaders Schaepen plach to hoe-

den, Ende dat zijn Vader den voorsz Marsch een deel jaeren vanden gemeenen Bueren van Verssen gehuert hadde, ende dat hij ter zeluer tijt sijns Vader Schaepe op ten voorsz Marsch gedreven gehuedet ende geweiidet heeft, somtijts den halven Marsch, wes aen die olde Aa toe, ende oock Derricken vaeck aver all den geheelen Marsch van t'een einde totten anderen averghuet ende gedreven heeft sonder schuttinghe ofte bespijninge van Jmande, uijtgesecht de hauer Kampen, dan niet zeecker wetende woe lange jaeren dattet geleden is, oock niet wetende woe menigen jaeren sijn Vader den voorsz Marsch vanden Bueren van Verssen in huijr voor off nae gehadt heeft, Sonder Argelist. Daer dit aldus geschiede waren met mij Bewaerder vorgenoemt aver ende aen als Coernoten ende Gerichtsluijde Wolter van Breenen ende Johan Meijnden Want men dan des versoeckende schuldich is der waerheijt getuijch t'geven, Soe hebbe Jck Berent van Wezel Bewaerder des Schultempts voorsz mijn zegell bij zijden op spacium desser Certificatie gedruckt, Actum den xxiiii^{en} Nouembris Anno Vijftijn hondert ende Vijff ende Vijftich.

Was gezegelt met een opgedruckt zegel van groenen wasse door wit papijr.

77. Copia.

Alsoe twist vnd schelinge geweest is tusschen der Stadt van Ommen ter eenre vnde den gemenen Erffgenamen van Verssen ter anderen zijden heercomende van die Marckenscheijt van Ommen vnd Verssen voorsz waer op ten beijden t' zijden die zaecke den III^{en} Junij lestleden geheel alinck ende all verbleven verwilliget vnd gecompromitteert is aen die Erentfesten, Erbaren vnd Vroomen Vnico Ripperda Drost als Averman, En-

gelbert van Ensse Rentmeijster, Henrick Mulert Dijkgreue van Zallandt, Johan Sloot, Drost slandes van Vollenhoe, vnd Johan van Haersolte vme daerjnne te kennen, uijtspreecken, baecken, vnd eindtlicken to accordieren daer met beide Parthijen ten beijden t'sijden erfelick ende eeuwelick sullen gescheijden sijn vnd t'selueste alsoe in allen manieren achtervolghen op die verbeurte van Vijffhondert olde Schilden: Op welck voorsz Reces die gedachte Averman vnd seggeslujde Den xxii^{en} vnd xxiii^{en} Junij op die differentiale Marcken erschenen zijn, vnd die seluigen mit allen ernsticheijt nae hoere beste vermogen gearlustreert avertoenen vnd besichtiget oock alle hoer circumstantien van die bijliggende Marcken vlijtich aengeteeckent, Bevinden vnd Verstaen die seluige Averman vnd Seggeslujden dat die naest baven liggende Marcken alsoe niet affgeraeijt noch bepaelt en sinnen dat Sie daer durch een eintlicken Scheijt ofte bebaeckinge der voorsz Ommer vnd Verser Marcken (nae jnholt etlicker bezegelde breue bij den Landt Fursten, Amptman vnd Geswooren Landtmeter hier bevoorens gemaeket) solden kunnen maecken ofte stellen, Derhaluen die saecke, als van sich alnoch aen een geswooren landtmeter gestalt ende geremitteert omme deselve te scheijden raerecht nae twee ofte drie Marcken die daer boven gelegen sindt, vnd voorts daerjnne te doene als sich dat behooren sall achtervolgende die voorsz brieuen Edoch om goede tranquilliteit, ruste vnd eenicheijt mitten anderen middelertijt to holden, hebben die opgedachte Averman vnd Seggeslujde eene bebaeckinghe gemaeket vnd palingh gestalt van den Paell op t'Sandt niet wijt van Ommer Broeck (den beijde Parthijen voor eene vaste Marckenscheijt holden, vnd ten eeuwigen dagen holden willen) auer Withaeren vnd voort door die

Woeste daer Sie sich ten beijden t'zijden nae sullen holden vnd regulieren op die peene voorsz vnd sall hoer Scheijt middelertijt blijven, Voorbeholden in dessen gevalle een Jder sijns Rechtes onvercortet; Des in Tuijchnisse der waerheijt is dit voorsz durch den Averterman vnd Seggesluijde sampt den geschickten van beijden voorsz Marcken witlicken onderteekent Gescheen den Drie vnd Twintichsten Junij Anno xv^o Sess vnd vijftich.

Was onderteekent met verscheijden handen,

V. Ripperda.	E. van Ensse.
Johan Sloet.	Henrick Mulert.
Johan van Haersolte.	Geert Wijcheress.
Johan Rengher ter Arentshorst.	Luijke Willemess.
Jan van Laer to Hoenloe.	Geert Andriesson.
Johan van Haersolte.	Werner Schutten.
	Johan to Nijenhuijs.

78. Alsoe huijdiges dages nemlick den 25 Junij de Erffgenamen van Verssener Marcke bij den anderen binnen geweest ende eendrachtelicker binnen auergecomen Dat die uijtheemsche jn genen manieren genen Torff sollen graeuen bij de peene den Marcken Richter vervallen sollen wesen eenen Olden schilt van jder Persoone ende van jder Dachwerck eenen golden gulden verboert sollen hebben aen die gemeene Erffgenamen.

Actum ut supra Anno 1602 Den 25 Junij.

Was geteekent met diverse handen,

Egbert Renghers.
Wulff van Jtterssum.
Geert Renghers.
Johan Renghers.

